

- ¹⁰⁹⁾ I Cor. 15 : 24.
- ¹¹⁰⁾ Heid. Cat. vr. 76: »dat wij door éénen Geest (gelijk de leden aan een lichaam door ééne ziel) eeuwiglijk leven en geregeerd worden.»
- ¹¹¹⁾ Dr. S. S. DE KOE, l. c. p. 24 en vv. Prof. De Koe neemt als enig principie van de ontwikkeling in de Kerkgeschiedenis den Heiligen Geest; hij doet daarmede te kort aan de werking van het Woord Gods.
- ¹¹²⁾ Eenigermate in dienzelfden geest vat ook D. K. WIELENGA de Kerkgeschiedenis op; zie l. c. pag. 36, 37, 38.
- ¹¹³⁾ Dr. A. KUYPER, l. c. II, p. 575 en vv. en III, p. 206 en vv.
- ¹¹⁴⁾ F. CHR. BAUR, l. c. p. 71.
- ¹¹⁵⁾ R. FRUIN, De onpartijdigheid van den geschiedschrijver, Amsterdam, 1860.
- ¹¹⁶⁾ Wetzer und Welte's Kirchenlexicon, 2e Aufl. Bd. VII, in voce Kirchengeschichte.
- ¹¹⁷⁾ Evengoed Dr. KIHN, l. c. p. 298 als K. R. HAGENBACH, l. c. 270, 272. RÄBIGER, l. c. p. 353 als ROTHÉ, l. c. p. 82 stellen dien eisch.
- ¹¹⁸⁾ F. CHR. BAUR, l. c. p. 103.
- ¹¹⁹⁾ E. QUINET in Frankrijk (zie R. Flint, l. c. I¹. p. 309) en F. C. SCHLOSSER in Duitschland (O. Lorenz, l. c. I, p. 70 en vv.) hebben dezen eisch der conscientie in de historie terecht op den voorgrond gesteld.
- ¹²⁰⁾ Dr. J. REITSMA, Geschiedenis van de Hervorming en de Hervormde Kerk der Nederlanden, Groningen, 1893, p. 3, 426, 430.
- ¹²¹⁾ Op het gebied der kerkhistorie zelf is na Marheinecke, Gieseler en Neander, die van geen confessioneel standpunt in de kerkhistorie weten wilden, een reactie ontstaan, waardoor meer of minder scherp belijnd het confessioneele standpunt weer op den voorgrond is getreden bij Guericke, Herzog, Kurtz e. a.; zie Dr. O. Zöckler, l. c. I, p. 11 en vv. In de Encyclopaedieën daarentegen wordt wel de eisch gehandhaafd, dat de kerkhistoricus critiek zal uitoefenen op den ontwikkelingsgang der Kerk, maar als norma bij deze critiek moet dienen de idee der Kerk, die de kerkhistoricus zelf aan de Schrift, of aan de Christelijke gemeente ontleend heeft; de kerkhistoricus moet daarvoor boven de partijen staan en vrij zijn van confessioneele banden; Rübiger, l. c. p. 354, 355; Hagenbach, l. c. p. 273.
- ¹²²⁾ O. LORENZ, l. c. I, p. 26.
- ¹²³⁾ A. HYPERIUS, De Theologo, seu de ratione studii theologici, Bazel, 1572, p. 528 en vv.
- ¹²⁴⁾ Ook R. ROTHÉ, l. c. p. 77 handhaaft dit standpunt nog.
- ¹²⁵⁾ De bekende Nydbruck te Weenen had nl. aan Calvijn een werkje toegezonden over den methodus scribendae historiae ecclesiasticae, dat vermoedelijk een excerpt was van het boekje: »De ecclesiastica historia, quae Magdeburgi contextitur narratio" en vroeg daarover Calvijn's oordeel. Calvijn antwoordde daarop in een brief van 13 Febr. 1557, die aldus zijdelings een critiek bevat op de Max. Baugher Conjuriones. Calvijn keurt met groote bescheidenheid, maar toch met